

Predmet C-45/23**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98.
stavka 1. Poslovnika Suda****Datum podnošenja:**

31. siječnja 2023.

Sud koji je uputio zahtjev:

Nederlandstalige ondernemingsrechtbank Brussel (Sud za trgovačka društva na nizozemskom jeziku u Bruxellesu, Belgija)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

19. siječnja 2023.

Tužitelji:

A

B

C

D

Tuženik:

MS Amlin Insurance SE

Predmet glavnog postupka

Tužba koju su tužitelji podnijeli protiv tuženika, koji je s organizatorom putovanja sklopio ugovor o osiguranju od nesolventnosti, radi povrata cijene putovanja, uvećane za kamate, koju su platili organizatoru putovanja s kojim su sklopili ugovor o putovanju u paket aranžmanu, a koji je proglašen nesolventnim nakon što su tužitelji raskinuli taj ugovor zbog izvanrednih okolnosti koje se nisu mogle izbjeći, ali prije povrata dugovanih iznosa. Tužitelji ističu da su ti iznosi obuhvaćeni ugovorom o osiguranju sklopljenim između organizatora putovanja i tuženika. Tuženik se protivi plaćanju tih iznosa navodeći da ugovor o putovanju u paket aranžmanu nije raskinut zbog nesolventnosti organizatora putovanja, nego da su ga raskinuli tužitelji.

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

Zahtjev za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a.

Prethodno pitanje

Treba li članak 17. stavak 1. Direktive (EU) 2015/2302 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2015. o putovanjima u paket aranžmanima i povezanim putnim aranžmanima, o izmjeni Uredbe (EZ) br. 2006/2004 i Direktive 2011/83/EU Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 90/314/EEZ tumačiti na način da se njime propisano pružanje jamčevine za povrat svih plaćanja izvršenih od strane putnika ili u njegovo ime također primjenjuje ako je putnik raskinuo ugovor o putovanju u paket aranžmanu zbog izvanrednih okolnosti koje se nisu mogle izbjeći u smislu članka 12. stavka 2. te direktive i ako je nakon raskida ugovora o putovanju u paket aranžmanu zbog tog razloga, ali prije stvarnog povrata tih iznosa putniku organizator putovanja proglašen nesolventnim, zbog čega putnik trpi financijski gubitak i posljedično snosi gospodarski rizik u slučaju nesolventnosti organizatora putovanja?

Navedene odredbe prava Unije

Direktiva (EU) 2015/2302 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2015. o putovanjima u paket aranžmanima i povezanim putnim aranžmanima, o izmjeni Uredbe (EZ) br. 2006/2004 i Direktive 2011/83/EU Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 90/314/EEZ (u daljnjem tekstu također: Direktiva o putovanjima u paket aranžmanima), osobito uvodne izjave 1., 3., 39. i 40. te članak 17. stavak 1. i članak 12. stavak 2.;

Direktiva Vijeća 90/314/EEZ od 13. lipnja 1990. o putovanjima, odmorima i kružnim putovanjima u paket aranžmanima, posebice članak 7.

Navedene odredbe nacionalnog prava

Wet van 21 november 2017 betreffende de verkoop van pakketreizen, gekoppelde reisarrangementen en reisdiensten (Zakon od 21. studenoga 2017. o prodaji putovanja u paket aranžmanima, povezanih putnih aranžmana i usluga putovanja; u daljnjem tekstu: Zakon o putovanjima u paket aranžmanima) (*Moniteur belge* od 1. siječnja 2017.), osobito članak 30. i članak 54. stavak 1.;

Koninklijk besluit van 29 mei 2018 betreffende de bescherming tegen insolventie bij de verkoop van pakketreizen, gekoppelde reisarrangementen en reisdiensten (Kraljevska uredba od 29. svibnja 2018. o zaštiti od nesolventnosti za prodaju putovanja u paket aranžmanima, povezanih putnih aranžmana i usluga putovanja; u daljnjem tekstu: Kraljevska uredba) (*Moniteur belge* od 11. lipnja 2018.), posebice članak 10., članak 12. stavak 1. i članak 13. stavak 1.

Kratak prikaz činjeničnog stanja i glavnog postupka

- 1 Tužitelji su potrošači, dok je tuženik s organizatorom putovanja, s organizatorom putovanja, društvom Exclusive Destinations NV, sklopio ugovor o osiguranju od nesolventnosti.
- 2 Prvonavedeni tužitelj je 13. studenoga 2019. posredstvom prodavatelja, društva Selectair Inter-Sun Reizen BVBA, sklopio s društvom Exclusive Destinations NV ugovor o putovanju u paket aranžmanu po ukupnoj cijeni od 36.832,00 eura. Paket aranžman trebao se izvršiti u ožujku 2020.
- 3 Putovanje se zbog pandemije COVID-a odgodilo za studeni 2020. Prilagođena cijena putovanja iznosila je prema novoj narudžbenici 46.428,00 eura, a prvotni iznos od 36.382,00 eura plaćen je organizatoru putovanja.
- 4 U listopadu 2020. prodavatelj je na zahtjev organizatora putovanja upitao tužitelje žele li ponovno odgoditi putovanje zbog mjera povezanih s COVID-om. Oni to nisu htjeli, pa je prodavatelj od organizatora putovanja zatražio otkazivanje i puni povrat. Organizator putovanja potvrdio je da će u tu svrhu poduzeti potrebne radnje.
- 5 Presudom od 8. prosinca 2020. Ondernemingsrechtbank Gent (Sud za trgovačka društva u Gentu, Belgija) proglasio je organizatora putovanja nesolventnim.
- 6 Prodavatelj je 9. prosinca 2020. vratio iznos od 4 151,00 eura, koji još nije prenesen organizatoru putovanja.
- 7 Od tuženika je 22. siječnja 2021. zatražen povrat plaćene cijene putovanja. Tuženik je odbio povrat jer putovanje nije otkazano zbog insolventnosti organizatora putovanja, nego su ga tužitelji otkazali.
- 8 Tužitelji su 29. travnja 2021. pred sudom koji je uputio zahtjev pokrenuli postupak radi povrata plaćene cijene putovanja.
- 9 Tuženik od suda koji je uputio zahtjev traži da tužbu tužiteljâ odbije kao neosnovanu.

Bitni argumenti stranaka glavnog postupka

- 10 U prilog svojoj tužbi tužitelji ističu da iz teksta ugovora o osiguranju sklopljenog između društava MS Amlin Insurance SE i Exclusive Destinations NV proizlazi da je njime ugovoreno osiguranje potonjeg u slučaju neisplate povrata. U tom pogledu tužitelji se osobito pozivaju na članak 1.1. općih uvjeta osiguranja, u kojem je predmet osiguranja opisan kako slijedi: „U skladu sa Zakonom o putovanjima u paket aranžmanima i Kraljevskom uredbom (članak 8.), predmet su ugovora o osiguranju u slučaju osiguranikove nesolventnosti: a) iznosi plaćeni osiguraniku prilikom ili nakon sklapanja ugovora o putovanju u paket aranžmanu

koji se trebaju vratiti putniku (...)”. Tužitelji smatraju da tu odredbu treba tumačiti na način da su osiguranjem pokriveni svi iznosi uplaćeni organizatoru putovanja koje potonji mora vratiti.

- 11 Tuženik osporava to da je situacija tužiteljâ obuhvaćena tim ugovorom o osiguranju jer je povrat cijene putovanja pokriven osiguranjem isključivo ako se putovanje ne može izvršiti zbog nesolventnosti organizatora putovanja.

Kratak prikaz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

- 12 Kako bi utvrdio je li odštetni zahtjev tužiteljâ obuhvaćen ugovorom o osiguranju sklopljenim između tuženika i organizatora putovanja, sud koji je uputio zahtjev razmatra odredbe Direktive o putovanjima u paket aranžmanima i nacionalne odredbe koje se odnose na zaštitu u slučaju nesolventnosti.
- 13 Sud koji je uputio zahtjev prije svega upućuje na članak 17. stavak 1. Direktive o putovanjima u paket aranžmanima, prema kojem države članice osiguravaju da organizatori koji imaju poslovni nastan na njihovu državnom području pruže jamčevinu za povrat svih plaćanja koja su izvršili putnici ili koja su izvršena u njihovo ime ako se odgovarajuće usluge ne izvršavaju uslijed nesolventnosti organizatora. Osim toga, u uvodnim izjavama 39. i 40. pojašnjava se da, iako zadržavaju diskrecijsko pravo u vezi s načinom na koji treba organizirati zaštitu u slučaju nesolventnosti, države članice trebale bi osigurati da je ta zaštita dostupna čim se, uslijed problema organizatora s likvidnošću, usluge putovanja ne izvršavaju odnosno neće se izvršiti ili će se tek djelomično izvršiti kao i da su njome pokriveni predvidivi iznosi plaćanja na koje utječe nesolventnost organizatora putovanja.
- 14 Sud koji je uputio zahtjev zaključuje na temelju toga da se pružanje jamčevine koje je predviđeno člankom 17. stavkom 1. Direktive o putovanjima u paket aranžmanima zahtijeva isključivo ako se predmetne usluge ne pružaju zbog nesolventnosti organizatora putovanja. Tom direktivom stoga se ne propisuje pružanje jamčevine ako se usluge ne pružaju zbog razloga koji nisu povezani s nesolventnosti organizatora putovanja, kao u slučaju predviđenom člankom 12. stavkom 2. navedene direktive, kada putnik raskine ugovor o putovanju u paket aranžmanu zbog izvanrednih okolnosti koje se nisu mogle izbjeći, a koje su nastupile na odredištu ili u njegovoj neposrednoj blizini i koje znatno utječu na izvršenje paket aranžmana. U tom slučaju putnik ima pravo na puni povrat svih plaćanja izvršenih za paket aranžman.
- 15 Što se tiče Zakona o putovanjima u paket aranžmanima, kojim je u nacionalno pravo prenesena Direktiva o putovanjima u paket aranžmanima, sud koji je uputio zahtjev navodi, kao prvo, da je tekst prve rečenice članka 54., prema kojem organizatori putovanja i prodavatelji s poslovnim nastanom u Belgiji pružaju jamčevinu za povrat svih plaćanja koja su izvršili putnici ili koja su izvršena u njihovo ime ako se odgovarajuće usluge ne izvršavaju uslijed njihove nesolventnosti organizatora, u bitnome istovjetan onomu članka 17. stavka 1.

Direktive o putovanjima u paket aranžmanima te da se tom odredbom ne utvrđuje veća zaštita od one predviđene tom direktivom. Nadalje, sud koji je uputio zahtjev upućuje na članak 30. Zakona o putovanjima u paket aranžmanima, prema kojem putnik ima pravo raskinuti ugovor o putovanju u paket aranžmanu „u slučaju izvanrednih okolnosti koje se nisu mogle izbjeći, a koje su nastupile na odredištu ili u njegovoj neposrednoj blizini i koje znatno utječu na izvršenje paket aranžmana ili koje znatno utječu na prijevoz putnika na odredište”. U tom slučaju putnik također ima pravo na puni povrat iznosa plaćenih organizatoru putovanja. Stoga je taj tekst sličan onomu članka 12. stavka 2. Direktive o putovanjima u paket aranžmanima. Naposljetku, sud koji je uputio zahtjev ističe da se člankom 13. stavkom 1. Kraljevske uredbe povrat ograničava na „sve iznose koje je osoba koja ima pravo na povrat platila poduzetniku na temelju ugovora o putovanju ako se potonji ne izvršava zbog poduzetnikove nesolventnosti ili sva plaćanja izvršena za usluge putovanja koje se ne izvršavaju zbog njegove nesolventnosti”. S obzirom na prethodno navedeno, sud koji je uputio zahtjev zaključuje da je sadržaj Zakona o putovanjima u paket aranžmanima i Kraljevske uredbe u pogledu propisanog pružanja jamčevine u slučaju nesolventnosti istovjetan onomu Direktive o putovanjima u paket aranžmanima.

- 16 Sud koji je uputio zahtjev zbog toga smatra da se u skladu s postojećim pravnim okvirom zakonom propisana zaštita u slučaju nesolventnosti ne primjenjuje na putnike koji se nalaze u istoj situaciji kao i tužitelji, koji na temelju raskida ugovora o putovanju u paket aranžmanu zbog izvanrednih okolnosti koje se nisu mogle izbjeći imaju pravo na povrat cijene putovanja koju su platili, a kojima se taj povrat ne isplaćuje jer je organizator putovanja proglašen nesolventnim nakon raskida tog ugovora, ali prije povrata plaćene cijene putovanja. Iz činjeničnog stanja glavnog predmeta stoga ne proizlazi osigurani slučaj, tako da je tužba neosnovana.
- 17 Međutim, sud koji je uputio zahtjev dvoji o toj ocjeni i doseg zaštite na temelju članka 17. stavka 1. Direktive o putovanjima u paket aranžmanima.
- 18 Ovaj sud se s obzirom na opći cilj te direktive, a to je doprinijeti visokoj razini zaštite potrošača, pita, kao prvo, postoji li u smislu uvodne izjave 39. navedene direktive potpuna zaštita od nesolventnosti organizatora putovanja, kojom se doprinosi zaštititi potrošača.
- 19 Sud je u skladu s Direktivom Vijeća 90/314/EEZ od 13. lipnja 1990. o putovanjima, odmorima i kružnim putovanjima u paket aranžmanima, koja je stavljena izvan snage Direktivom o putovanjima u paket aranžmanima, presudio da je cilj zaštite u slučaju nesolventnosti zaštititi potrošača od gospodarskih rizika povezanih s nesolventnosti organizatora putovanja, koji nastaju zbog toga što putnik plaća cijenu putovanja prije izvršenja ugovora o putovanju u paket aranžmanu. Rezultat koji treba postići u okviru te zaštite sastoji se u tome da putnik u slučaju nesolventnosti organizatora putovanja ima pravo na povrat već plaćenih iznosa (vidjeti presude od 8. listopada 1996., Dillenkofer, C-190/94, EU:C:1996:375, t. 42., od 14. svibnja 1998., Verein für Konsumenteninformation,

C-364/96, EU:C:1998:26, t. 18., od 16. veljače 2012., Blödel-Pawlik, C-134/11, EU:C:2012:98, t. 19., od 1. prosinca 1998., Rechberger i drugi, C-140/97, EU:C:1999:306, t. 74., te od 10. srpnja 2019., HQ i dr., C-163/18, EU:C:2019:585, t. 41.). Usto, što se tiče članka 7. Direktive 90/314/EEZ, Sud je presudio da se „jamstvo povrata plaćenih iznosa” odnosi na slučajeve u kojima do nesolventnosti organizatora dolazi nakon sklapanja ugovora o putovanju u paket aranžmanu i prije početka izvršenja tog ugovora (vidjeti presudu od 14. svibnja 1998., Verein für Verbraucherinformation, C-364/96, EU:C:1998:226, t. 19.).

- 20 Sud koji je uputio zahtjev želi utvrditi doprinosi li okolnost da putnik koji se nalazi u situaciji poput tužiteljâ ne uživa zaštitu u slučaju nesolventnosti promicanju interesa potrošača i visokoj razini zaštite potrošača.
- 21 Kao drugo, sud koji je uputio zahtjev pita se može li postojeće uređenje dovesti do nejednakog postupanja.
- 22 Ističe da putnik čije se putovanje ne može izvršiti zbog toga što je organizator putovanja postao nesolventan prije putovanja u načelu trpi financijski gubitak s obzirom na gubitak plaćene cijene putovanja, ali da putnik koji na temelju raskida ugovora o putovanju u paket aranžmanu zbog izvanrednih okolnosti koje se nisu mogle izbjeći ima pravo na puni povrat plaćene cijene također trpi financijski gubitak ako organizator putovanja postane nesolventan nakon raskida ugovora o putovanju u paket aranžmanu, a prije povrata cijene putovanja putniku.
- 23 Iako obje kategorije putnika stoga snose jednak rizik, zaštita od nesolventnosti organizatora putovanja na temelju Direktive o putovanjima u paket aranžmanima dolazi u obzir samo za prvu kategoriju.
- 24 Sud koji je uputio zahtjev pita se je li različito postupanje opravdano. U tom pogledu napominje da se situacije tih dviju kategorija razlikuju u određenoj mjeri, ali također i podudaraju. Nesolventnost organizatora putovanja tako onemogućuje u konačnici izvršenje ugovora o putovanju u paket aranžmanu, dok su izvanredne okolnosti koje se ne mogu izbjeći u pravilu privremene prirode. Osim toga, neizvršenje ugovora o putovanju u paket aranžmanu zbog nesolventnosti situacija je s kojom je putnik suočen protivno svojoj volji i na koju ni na koji način ne može utjecati. Suprotan je slučaj kada sâm putnik odluči raskinuti ugovor o putovanju u paket aranžmanu zbog izvanrednih okolnosti koje se nisu mogle izbjeći. Međutim, sa stajališta putnika, ta je odluka, kao i u slučaju nesolventnosti, posljedica neželjene i neizbježne situacije. Konačno, postojeći ugovor o putovanju u paket aranžmanu i dalje se primjenjuje na prvu kategoriju putnika, dok u slučaju druge kategorije prestaje prije nesolventnosti organizatora putovanja. Sudu koji je uputio zahtjev stoga nije jasno opravdavaju li ti elementi različito postupanje.